

Keltinmäen lähikirjasto

**Kirjasto Keltinmäentiellä
jo 30 vuotta**

Tiina Ohra-aho

Keltinmäen lähikirjasto

”Minne mennä syyskesällä? Keltinmäessä suunta on selvä: KIRJASTOON.” Näin toivotti Jyväskylän kaupunginkirjaston kirjastonjohtaja Sirpa Schöler keväällä 1983 keltinmäkeläiset tervetulleiksi syksyllä avattavaan uuteen sivukirjastoon.

Keltinmäen kaupunginosan rakentaminen käynnistyi 1970-luvulla. Laajentuvan alueen palvelujen parantamistarve johti Keltinmäen sivukirjasto-nuorisotalon suunnittelun aloittamiseen seuraavan vuosikymmenen vaihteessa. Keskeinen sijainti ja koulun läheisyys huomioitiin jo suunnitteluvaiheessa. Uusi rakennus valmistui osoitteeseen Keltinmäentie 15 suunnittelijoinaan kaupunginarkkitehti Erkki Kantonen ja rakennusmestari Asko Oikari. Kirjaston tilat omalla sisäänkäynnillä sijoitettiin rakennuksen yläkertaan, nuorisotilat alakertaan. Kirjastolla käytössään oleva tila, yhteensä 375 m², on pysynyt koko toiminnan ajan samana.

Keltinmäen sivukirjasto aloitti toimintansa virallisesti 19.10.1983, mutta keltinmäkeläiset pääsivät tutustumaan uuteen kirjastoonsa jo edellisenä iltana kaupunginjohtaja Jaakko Lovénin vihkiessä tilan käyttöön. Avautuessaan Keltinmäen sivukirjasto toimi edelläkävijänä: ensimmäisenä Jyväskylän kaupunginkirjaston toimipisteenä Keltinmäessä otettiin käyttöön atk-pohjainen lainaustenvälitys, KILAVA-järjestelmä.

Harjoitteleva kirjastonkäyttäjä Keltinmäessä 18.10.1983. Hyllyissä on vielä runsaasti tyhjää tilaa. Taustalla näkyy osa kortistolaatikkokostosta. Ennen tietokantoja aineistoa etsittiin kortistojen avulla.

Atk-järjestelmän vuoksi Keltinmäessä tarvittiin erillinen kirjastokortti. Tulevat asiakkaat saattoivat ilmoittautua kirjastonkäyttäjiksi täyttämällä ilmoittautumiskaavakkeen jo ennen toiminnan alkamista; henkilötiedot tallennettiin lainaajarekisteriin ja uudet kortit tulostettiin pääkirjastolla. Lainattaessa luettiin valokynällä asiakkaan tunnus kortista ja kirjatunnukset tarrasta, palautettaessa pelkät kirjatunnukset. Tiedot tallennettiin pientietokone Mikon muistiin, josta ne edelleen lähetettiin kaupungin atk-keskukseen. Järjestelmän vaatimia kirja- ja lainaajarekistereitä ylläpidettiin atk-keskuksessa. Uusi menetelmä helpotti esimerkiksi päivittäisten tilastojen saamista sekä varausten ja myöhästymisten käsittelyä.

Kirjastotoiminta aloitettiin Keltinmäessä noin 12 000 kirjan kokoelmalla. Kirjakokoelmaa kartutettiin ripeällä tahdilla, vaikka 1980-luvun jälkipuolisko toi mukanaan niukkenevat taloudelliset resurssit. Suurimmillaan kirjakokoelma oli vuonna 1995, jolloin niteitä oli yli 34 000. Vähitellen kokoelma on pienentynyt, myös tilanahtauden helpottamiseksi. Hankinnan ja kokoelmatyön lisäksi aineiston määrään ja sisältöön vaikuttaa vuonna 2009 käytännöksi tullut ns. kelluminen: hieman vanhempi aikuisten aineisto jää yleensä siihen kirjastoon, johon se palautetaan. Alkuvuodesta 2013 tehdyn vesivahinkoremontin yhteydessä Keltin-

mäen lähikirjaston hyllyt uusittiin, samalla käytössä oleva hyllymetrimäärä väheni. Syksyllä 2013 kirjakoelma käsitti noin 24 500 nidettä.

Alkuvuonna 2013 tehty vesivahinkoremontti uudisti 30 vuotta toimineen Keltinmäen lähikirjaston ilmeen. Lastenosasto löysi uuden rauhallisen sijaintinsa entisen käsikirjaston tiloista. Entisen lastenosaston paikalle puolestaan saatiin asiakastietokoneet ja oleskelutilaa. Aikuistenosaston hyllyt pysyivät lähes entisillä paikoillaan, mutta uusi valaistus ja ikkunoiden edestä poistetut hyllyt toivat valoisuutta niin hyllyväleihin kuin kirjastosaliinkin.

Erilaisia aineistolajeja pyrittiin hankkimaan kokoelmaan mahdollisuuksien mukaan. Keltinmäen sivukirjastossa alettiin heti muodostaa omaa musiikkikasettikokoelmaa, myös äänikirjat tulivat osaksi kokoelmaa, kun niiden hankkiminen 1980-luvun lopulla mahdollistui. 1990-luvulla CD-levy syrjäytti kasetin. Monimuotoistuvan AV-aineiston hankkimiseen panostettiin, ja erityisen innokkaasti lainattiin musiikkia ja äänikirjoja. Vuonna 2000 AV-aineiston lainamäärä oli kuusinkertainen vuoteen 1984 verrattuna. Ensimmäiset 6 DVD-lainaa Keltinmäessä tehtiin vuonna 2002 – vuonna 2010 DVD-levyjen lainamäärä hipoi jo kymmentätuhatta.

Uudessa kirjastossa tarjottiin myös mahdollisuus äänitteiden kuunteluun – kirjastonkäytön muoto, jonka suosio hiipui Keltinmäessä vasta 2000-luvulle tultaessa. Vuonna 2010 tehdyn remontin yhteydessä tuhansia musiikki- ja satuelämyksiä tarjonnut kuuntelupöytä jouduttiin poistamaan. Läpi vuosikymmenten tärkeänä pysynyt osa oman kirjaston tarjoamista palveluista on ollut lehtikokoelma. Moni lukee edelleen sanomalehtensä päivittäin kirjastossa. Aikakauslehdet, käsityölehdet, lasten- ja nuortenlehdet tarjoavat viihtymistä ja virikkeitä, lehtiä luetaan ahkerasti paikan päällä kirjastossa ja lainataan paljon, vuosikymmenten saatossa kasvavassa määrin.

Kirjastotoimintaa aloitettiin Keltinmäessä neljän vakituisen työntekijän voimin: sivukirjastonhoitajan, kirjastoamanuenssin ja kahden kirjastoapulaisen. Nimikkeet ovat vuosien saatossa muuttuneet ja henkilökunnan määrä laskenut yhdellä. Aukiolotuntien määrä on pysynyt varsin vakiona, mutta lauantain aukiolotunneista luovuttiin pääkirjastoa lukuun ottamatta 1990-luvun alkupuoliskolla. Toimintaa kirjastossa järjestetään aukiolotuntien ulkopuolellakin. Satutunteja ja lastenesityksiä on järjestetty säännöllisesti. Alueen päiväkodit ja perhepäivähoitajat ovat kirjaston aktiivisia käyttäjiä. Vieressä olevan alakoulun oppilaat vierailevat kirjastossa niin luokkakäynneillä kuin omatoimisestikin erilaisen tekemisen puitteissa: lukudiplomikirjoja etsien, läksyjä tehden, tiedonhaun opetusta saaden, nettiä käyttäen. Lähikirjasto on turvallinen paikka koulumatkan varrella.

Jyväskylän kaupunginkirjasto siirtyi kokonaisuudessaan atk-pohjaiseen lainaustenvilvontaan vuosina 1991-92. Keltinmäki oli ensimmäisten toimipisteiden joukossa ottamassa käyttöön Pallas-kirjastojärjestelmää, oltuaan sitä ennen lähes kymmenen vuoden ajan KILAVA-järjestelmän ainoa käyttäjä Jyväskylässä. Internet-aikakauteen kirjastoissa siirryttiin myöhemmin 1990-luvulla. Kolmeen suurimpaan lähikirjastoon, näiden joukossa myös Keltinmäki, hankittiin vuonna 1996 mikrotietokone, joka tarjosi asiakkaiden käyttöön internet-yhteydet ja CD-rom-levyjen katselumahdollisuuden. Vuonna 2013 asiakastietokoneiden määrä on noussut neljään, käytössä on myös oma koneensa tiedonhakuun sekä kaksi lainaus- ja palautusautomaattia. Lisäksi Keltinmäkeen on saatu langaton WLAN-lähiverkko sekä asiakastietokoneiden varausjärjestelmä eBooking.

Keltinmäen lähikirjaston juhlavuosi on ollut poikkeuksellinen. Jouluna 2012 sattunut vesivahinko sulki kirjaston lähes neljäksi kuukaudeksi. Tehty remontti uudisti kirjaston pohjaratkaisua ja ilmettä. Lastenosasto siirtyi entiseen käsikirjastoon, jolloin lehtilukusalin yhteyteen saatiin lisää oleskelupaikkoja. Hyllyjen ja valaistuksen uusiminen sekä pintojen maalaaminen vaalensivat ja valoistivat kirjastoa – uuden avartuneen tunnelman huomioi moni asiakas ensimmäisenä kirjaston taas avautuessa. Alkuvuoden 2013 lisäksi myös syyskuuhun osui poikkeustilanne: kirjastojärjestelmän vaihtaminen sekä lähes koko Keski-Suomen kattavan Keski-kirjastoverkon luominen sulkivat kaikkien Jyväskylän kirjastojen ovet kolmeksi viikoksi. Keltinmäen 30-vuotissyntymäpäivää edeltäneet viikot ovat kuluneet Aurora-kirjastojärjestelmän ja Keski-verkkokirjaston opetteluun merkeissä.

Keltinmäen sivukirjasto, Keltinmäen kirjasto, Keltinmäen lähikirjasto. Muuntuneen nimen alla on kolmen vuosikymmenen ajan tarjottu sekä perinteisiä että ajan muutoksia seuraavia kirjastopalveluita. Lähipalvelun käyttöön kannustettiin vuonna 1983 näinkin: ”KELTINMÄKELÄINEN, veromarkoista osansa saa käyttöön kirjasto, kannattaa siis myös käyttää omaa kirjastoa, sitä palvelua, mitä noilla markoilla on saatu aikaan!” Jyväskylän kirjastonjohtaja Schöler näki uuden kirjaston vuonna 1983 niin tiedonvälittäjänä kuin keltinmäkeläisten olohuoneena - samat ajatukset oman asuinalueen kirjastosta pätevät edelleen syksyllä 2013.

 JYVÄSKYLÄN KAUPUNGINKIRJASTO- KESKI-SUOMEN MAAKUNTAKIRJASTO
KELTTILAINEN, KEIJO ONNI KELTINMÄENTIE 100 40640 JKL 64 C11<<21084706911
Allekirjoittanut sitoutuu noudattamaan kirjaston sääntöjä. <i>14.10.1983 Leif... Schöler</i>

KILAVA-kortista Keski-kirjastoihin. Vuonna 1983 Keltinmäen sivukirjaston käyttäjäksi tuli ilmoittautua, koska atk-pohjaisen KILAVA-järjestelmän käyttöönotto vaati erillisen kirjastokortin tekemistä Keltinmäen asiakkaille. Syksyllä 2013 muodostetun Keski-kirjastoverkon myötä samalla kirjastokortilla voi lainata 21 kunnassa Keski-Suomen alueella.